

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 649/2024
20.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милош Радојевић, адвокат из ..., против туженог Завода за ургентну медицину Крагујевац, кога заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Крагујевцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 294/23 од 06.12.2023. године, у седници одржаној 20.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 294/23 од 06.12.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1946/21 од 06.10.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да јој на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од августа 2018. године до јуна 2021. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин и у висини ближе наведено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље да се тужени обавезе да јој исплати на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и то за јун 2018. године, за јул 2018. године појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин и у висини ближе наведеном у том ставу изреке. Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да тужиљи на име неисплаћеног регреса за период од августа 2018. до јуна 2021. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин и у висини ближе наведеном у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље да се обавезе тужени да јој исплати на име неисплаћеног регреса и то за јун 2018. године и јул 2018. године појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин и у висини ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 57.537,10 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 294/23 од 06.12.2023. године, преиначена је пресуда Основног суда у Крагујевцу П1 1946/21 од 06.10.2022. године у ставовима првом, трећем и петом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од августа 2018. године закључно са јуном 2021. године и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од августа 2018. године закључно са јуном 2021. године исплати износе ближе означене у том ставу изреке са законском затезном каматом од доспећа сваког појединачног износа до коначне исплате. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију у односу на преиначујући део пресуде и одлуку о трошковима поступка, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је у радном односу код тужене на радном месту „...“, са коефицијентом за обрачун плате од 7,34. Тужена је тужилци обрачунавала плату у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 35/01... 86/19), тако што је коефицијент радног места множен са прописаном основицом за сваки месец. Тако утврђена основна зарада је била нижа од минималне зараде па је тужена вршила исплату тужилци плате у висини минималне зараде за пун фонд сати, додавши на обрачунску листу категорију „додатак мин. зарада“. У обрачунским листама за утужени период нису исказане накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, нити је исказан део коефицијента који се односи на ове накнаде. Вештачењем од стране судског вештака економско-финансијске струке, утврђена је висина потраживаних накнада за утужени период на основу параметара прописаних Колективним уговором за запослене у здравственим установама („Службени гласник РС“, бр. 1/15 из 2018. године).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиле усвојио и тужену обавезао да јој исплати предметне накнаде, јер је закључио да у износу минималне зараде према дефиницији члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изржава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Даље, првостепени суд закључује да у ситуацији када је тужени тужилци исплаћивао минималну зараду, следи да тужилци нису исплаћени трошкови за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, због чега је тужени, као послодавац дужан да јој те трошкове исплати у износу утврђеном вештачењем, у недостатку конкретне регулативе према критеријума из одредби ОКУ („Службени гласник Републике Србије“ број 22/97).

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу тако што је тужбени захтев тужиле одбио применом одредбе члана 4. став 2. Закона о

платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01 ... 86/19), којом је прописано да накнада на име регреса и исхране у току рада урачуната у коефицијент радног места, а коефицијенте прописане Уредбом Владе Републике Србије, при чему Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе из 2015. – 2019. године, који су били у примени у спорном периоду нису предвиђали нити прописивали право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, нити је та права предвиђао претходно важећи Посебан колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/09).

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Закон о раду у одредби члана 105. став 3. прописује да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, 42. став 3. тачке 4. и 5, члана 118. став 1. тачка 1. – 4, члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. тог Закона. Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и на регрес за коришћење годишњег одмора, а висина трошкова из става 1. тачка 5. тог члана мора бити изражена у новцу (став 2.).

Закон о платама у државним органима и јавним службама, прописао је начин утврђивања плате, додатака, накнада и осталих примања, поред осталог и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Плату запослених у јавним службама одређује основна плата коју чини производ основнице за обрачун плате (коју утврђује Влада) и коефицијента (утврђених актом Владе), додатака на плату прописаних тим Законом (минути рад, прековремени рад, теренски додатак, рад ноћу и на дан државних и верских празника) и обавезе које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате. Према одредби члана 4. став 1. тог Закона, коефицијент плате изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у здравственим установама из 2015, 2019. и 2020. године предвиђа да уколико основна плата запосленог која је утврђена на основу основнице за обрачун и исплату плате и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун плате за пуно радно време и остварени стандардни учинак, је нижа од минималне зараде, основна плата утврђена на напред описани начин исплаћује се у висини минималне зараде. Исти колективни уговор није прописивао право запослених на накнаду у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Исто решење садржано је и у члану 31. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник Републике Србије“ број 38/2019, 55/2020), а према одредби члана 48. тог општег акта, запослени може да оствари право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора од 2020. године, ако се за такву врсту накнаде стекну услови у буџету Републике Србије, тако што висину тих накнада утврђује Влада.

Дакле, регулатива обрачуна и исплате плата у јавним службама у складу са нормама посебног закона, није истоветна регулативи обрачуна и исплате зарада према правилима која се примењују у општем радно-правном режиму, јер појам зараде у одређеним радним срединама и плате нема јединствено значење, што се директно одржава на различитост услова, начина и обима права на накнаду предметних

трошкова. Обрачуном плате запосленима у јавним службама, применом посебних закона и општих аката, запослени на одређеним радним местима са најнижим коефицијентом, примају плату у нижем износу од минималне зараде и у тој ситуацији вршена је исплата плате до висине вредности минималне зараде. Међутим, исплатом плате запосленима у јавним службама у висини вредности минималне зараде не активирају се правила општег радно-правног статуса према коме запослени, који у складу са Законом о раду остварује право на исплату минималне зараде, има право на увећану зараду и накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу одредбе члана 108. и 118. Закона о раду. Горе наведени посебни прописи не предвиђају право на накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора, посебном нормом, јер су ове накнаде обухваћене и садржане у коефицијенту за обрачун плате (члан 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама), што значи да се иста остварују кроз обрачун и исплату плата, услед чега нема ни основа (упућујућих норми) да се примењују параметри из колективних уговора за запослене у јавним предузећима, односно Општег колективног уговора. Стога, према садржају наведених посебних закона, нема правне празнине по питању права на исплату накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега нема ни услова за супсидијерну примену Закона о раду (члан 2. Закона о раду), што значи да је тужбени захтев тужиље неоснован.

На основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата, у ком је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог. Због тога се наводима ревизије тужиље неосновано побија правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1, 154. и 165. став 2. Закона парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона парничном поступку.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић